

Zmenka ako zabezpečovací prostriedok v záväzkových právnych vzťahoch.

Anotácia: Predkladaný odborný článok prináša pohľad na zmenku ako cenný papier a možnosti jej využitia v záväzkových právnych vzťahoch. V našom článku budeme analyzovať možnosti zabezpečenia záväzkového právneho vzťahu zmenkou a jeho zánik solúciou, úhradou zmenky. Budeme charakterizovať zabezpečovaciu funkciu zmenky najmä z hľadiska jej reálneho využitia v praxi s akcentom na výhody a nevýhody jednotlivých druhov zmeniek, ktoré sú na strane veriteľa a na strane dlžníka. Poukážeme na možnosti zabezpečenia záväzkového právneho vzťahu zmenkou a jeho zánik solúciou – úhradou zmenky.

Kľúčové slová: zmenka, aplikácia zmenky, zabezpečenie záväzku.

Úvod

Zmenka ako platobný prostriedok stanovuje v zmenkovom záväzku na jednej strane bezpodmienečný písomný záväzok zmenkového dlžníka zaplatiť sumu uvedenú na zmenke a na strane druhej právo majiteľa zmenky požadovať v stanovenom termíne túto úhradu. Ide o bezpodmienečný záväzok. Zmenka je listinný cenný papier na rad obsahujúci platobný príkaz (cudzía zmenka) alebo platobný prísľub (vlastná zmenka) zaplatiť sumu zmenky. V našom článku budeme analyzovať možnosti zabezpečenia záväzkového právneho vzťahu zmenkou a jeho zánik solúciou – úhradou zmenky.

Zmenka indikuje garancie splnenia peňažného záväzku dlžníkom prípadne inou osobou, ak nastane jej cesia. Úverová funkcia zmenky spočíva v tom, že namiesto splatenia peňažného záväzku podpíše dlžník zmenku, ktorú naňho vystavila finančná inštitúcia – veriteľ. Súčasne s úverovou funkciou pôsobí na dlžníka zabezpečovacia funkcia, ktorá spočíva v tom, že zmenkovému veriteľovi zmenka zabezpečuje jednoduché vymáhanie svojej pohľadávky. V prípade insolventnosti môže dlžník svojmu veriteľovi platiť svoj peňažný záväzok tým, že naňho indosuje zmenku, ktorú získal ako zmenkový veriteľ.

Zmenky majú na našom území dlhodobú tradíciu a sú nominálnou súčasťou nášho slovenského právneho poriadku. Esenciálnym prameňom právnej úpravy zmenky je zákon zmenkový a šekový č. 191/50 Zb. (ďalej len „zákon zmenkový a šekový“), ktorý ako jeden z mála zákonov v slovenskom právnom poriadku zostal v prakticky nezmenenej podobe dodnes. Zmenkový a šekový zákon neviaže vznik zmenkových záväzkov na žiadne iné okolnosti okrem formálnych náležitostí, ktoré v zákone stanovuje. Predmetný zákon *ergo* pozitívne vymedzuje vznik zmenkových záväzkov. Z hľadiska charakteru zmenky ako dokonalého cenného papiera, tzv. „skriptúry“, zmenka stelesňuje právo samé osebe, t. j. nie je len dôkazom o práve, ale je právom samým osebe. Možno konštatovať, že bez zmenky niet práva. Uvedená vlastnosť zmenky sa prejavuje v jej vysokej formálnosti. S tým úzko súvisí ďalší interpretačný princíp uplatňujúci sa pri výklade náležitostí zmenky, a to tzv. *rigor cambialis*, v preklade „zmenková prísnosť“.¹

Ústavný súd Českej republiky konštatoval vo svojom rozhodnutí: „Právny inštitút zmenky je síce založený na prísnej formálnosti zmenkových vzťahov, napriek tomu táto formálnosť samotná by nemala vychýľovať práva zo zmenkového vzťahu plynúce v prospech jednej zo zúčastnených strán. Túto skutočnosť je potrebné akcentovať najmä za situácie, kedy zmenková prax inklinuje k využívaniu zaisťovacej funkcie zmenky. Zmenkový dlžník a zmenkový veriteľ sú formálne právne v rovnakom postavení, napriek tomu faktická situácia môže byť odlišná. Naviac, nezriedka dochádza k situáciám, kedy je zmenka využívaná i vo

¹ JABLONKA, B., 2017. Zákon zmenkový a šekový – komentár, s.14.

vzťahu k tým subjektom, od ktorých nemožno očakávať hlbšie povedomie o zmenkovom práve, čo pre tieto subjekty môže mať úplne fatálne dôsledky v podobe vzniku dlhovej špirály.“²

Napriek tomu, že ani platná a účinná právna úprava neobsahuje zákonnú definíciu zmenky, jej definície nachádzame v odbornej právnickej literatúre. Veterníková a kol. charakterizuje zmenku ako „listinný cenný papier so zákonom predpísaným obsahom, v ktorom jeho vystaviteľ buď sám sľubuje, že zaplatí inej osobe určitú peňažnú sumu (vlastná zmenka), alebo prikazuje určitej osobe zaplatiť určitú peňažnú sumu (cudzia zmenka). Zmenka je abstraktný cenný papier, pretože v texte zmenkovej listiny sa neuvádza hospodársky dôvod jej vystavenia.“³ Zmenka je umoriteľný cenný papier, čo znamená, že zmenku, ktorá sa stratila alebo bola zničená, je možné vyhlásiť za umorenú podľa § 310-332 Civilného mimosporového poriadku.

Cieľom príspevku je charakterizovať zabezpečenie záväzku zmenkou a upozorniť na prípadné aplikačné problémy, ktoré môžu pri zabezpečení záväzku zmenkou vzniknúť.

1 Vznik zmenkových záväzkov

Z vyjadrenej zákonnej formálnej prísnosti a obligatórnych náležitostí vlastnej zmenky o. i. vyplýva aj uvedenie mena toho, komu alebo na rad koho sa má platiť. V prípade, ak bude zmenková listina vyplnená neúplným alebo nepresným menom fyzickej osoby alebo právnickej osoby, avšak táto osoba bude identifikovateľná, nebude to mať za následok neplatnosť zmenky. Takýto právny názor rovnako vyslovil Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí zo dňa 12.06.2019, v ktorom uvádza, že „zmenka musí z hľadiska náležitostí podľa čl. I § 1 bod 6 zmenkového zákona v prípade cudzej zmenky, resp. podľa čl. I § 75 bod 5 zmenkového zákona v prípade vlastnej zmenky obsahovať označenie remitenta. Pre posúdenie platnosti zmenky je potom irelevantné, či takéto označenie je presné, správne alebo úplné, alebo či takto označený remitent je existujúcim, prípadne neexistujúcim subjektom (a to vrátane uvedenia organizačnej zložky právnickej osoby). Zmenka, na ktorej je ako remitent uvedená organizačná zložka právnickej osoby, je platnou zmenkou, nakoľko z formálneho hľadiska obsahuje zákonom vyžadovanú náležitosť podľa čl. I § 1 bod 6 zmenkového zákona v prípade cudzej zmenky, resp. podľa čl. I § 75 bod 5 zmenkového zákona v prípade vlastnej zmenky, ktorou je uvedenie jej prvého majiteľa.“⁴

Plnenie zo zmenky môže byť iba v peniazoch. Pri uplatňovaní práv zo zmenky je preto vždy nevyhnutné zmenku predložiť, resp. vydať zaviazanej osobe. Ten, kto plní zo zmenky, má zároveň právo na jej vrátenie. Na vznik zmenky sa neviaže obligatórne povinnosť uvádzať dôvod jej kreovania. Je prevoditeľná na inú osobu osobitným zápisom, ktorý nazývame rubopis alebo indosament. V prípade vylúčenia možnosti prevádzať zmenku v rámci zákonného oprávnenia jej majiteľa sa zmenka stáva cenným papierom na meno, tzv. „rektazmenka“.

Zmenečník bez toho, aby zmenku akceptoval, nie je zmenkovo zaviazaný. Zmenečník sa stane zmenkovo zaviazaný až prijatím zmenky (akceptáciou). Podstata cudzej zmenky totiž spočíva v tom, že vystaviteľ prikazuje cudzej tretej osobe zaplatiť určitú zmenkovú sumu remitentovi. V civilnom práve platí princíp, že nikto nemôže iného bez jeho prejavu vôle zaviazať k plneniu žiadnej povinnosti. Uvedený princíp sa odzrkadlil v zmenkovom práve v tom, že vystaviteľ nemôže bez súhlasného prejavu vôle zaviazať zmenečníka k plneniu len

² Rozhodnutie Ústavného súdu ČR zo dňa 18.07.2013 sp. zn. IV. ÚS 457/10.

³ VETERNÍKOVÁ, M. a kol., 2017. Základy obchodného práva pre ekonómov, s. 300.

⁴ Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Obdo/4/2019 z 12.6.2019.

tým, že ho na cudzej zmenke označí ako zmenečníka a prikáže mu plniť.⁵ Je tiež potrebné, aby bola na listine zmenky uvedená súčasne s číselným údajom hodnoty zmenky aj mena, v akej sa má zmenka plniť. Nemusí ísť vždy len o euromenu. Spôsob určenia meny bude závisieť od dohody zmluvných strán.⁶

Zmenka má charakter nesporného cenného papiera, čo znamená, že vlastník zmenky už *pro futuro* nemusí pri predložení zmenky jej príjemcovi, od ktorého vyžaduje plnenie, preukazovať nič iné okrem toho, že je faktickým majiteľom zmenky. Samotná zmenka je už následne dostatočne určitým dôvodom na vznik nároku splnenia záväzku v sume, ktorá je uvedená na zmenke. V prípade, ak aj bol na zmenke vyznačený konkrétny dôvod, takáto skutočnosť by v zásade nemala vplyv na existenciu záväzku vyplývajúceho zo zmenky. Vznikom zmenky vzniká úplne samostatný zmenkový vzťah, ktorý sa môže modifikovať podľa vývoja udalosti na základe prejavenej vôle zmluvných strán alebo úplne nezávisle. Osoby v postavení vystaviteľa a príjemcu počas trvania zmenkového vzťahu sa môžu pri jej prevode zmeniť. Vtedy dochádza k zmene kauzy medzi pohľadávkou a zmenkou, z toho dôvodu prípadní ďalší majitelia zmenky, na ktorých bola zmenka prevedená, v skutočnosti ani nemusia vôbec vedieť o jej pôvodnej funkcii a môžu na zmenku nazerať ako na abstraktný cenný papier bez skutočnej existencie vedomosti o skutočnej kauzálnej súvislosti, čím je vyjadrená akcesorická povaha zmenkového vzťahu. Vyjadrenie akcesorickej povahy zmenkového záväzku rovnako konštatoval Najvyšší súd SR v rozhodnutí zo dňa 31. 07. 2012, v ktorom uviedol, že „pohľadávka majiteľa zmenky a povinnosť dlžníka zaplatiť zmenkovú sumu sú právne nezávislé od základného právneho pomeru, majú samostatnú právnu povahu a existenciu. Záväzok zo zmenky je teda záväzkom nesporným a žalobca ako majiteľ zmenky nemá povinnosť svoj nárok preukazovať iným spôsobom, než predložením prvopisu zmenky, ktorá ak spĺňa formálne náležitosti, zabezpečuje svojmu majiteľovi právo na jej zaplatenie.“⁷

Relevancia obligatórnych náležitostí zmenky spočíva v tom, že ak na zmenke absentuje niektorá zákonná náležitosť, pôjde o neplatný právny úkon, ak zákon neustanovuje inak (prípúšťa sa nedostatok miesta vystavenia zmenky, miesto plnenia zo zmenky a dátum splatnosti zmenky). Zmenka obsahujúca zákonom stanovené náležitosti a v zákonom stanovenej forme sa považuje za vytvorenú. Na vznik samotného záväzkovo-právneho vzťahu to však nestačí. Je potrebné, aby bola odovzdaná zmenkovému veriteľovi. Zmenka, ktorá možno v budúcnosti bude plniť zabezpečovaciu funkciu k určitému inému nezmenkovému záväzku, môže existovať skôr bez akejkoľvek väzby k inému právnenému vzťahu. Samotný právny úkon vystavenia zmenky nemôže byť neplatný pre obchádzanie zákona v zmysle ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka. Materiálna chyba spočívajúca v prejave vôle vystaviteľa zmenky nemá vplyv na záväzok avalistov zo zmenky, pretože z hľadiska zmenkovej zaviazanosti sa posudzuje záväzok každého zmenkového dlžníka samostatne.⁸

Ak sú účastníkmi zmenkového vzťahu osoby ovládajúce rôzne jazyky, môže nastať situácia, že podstatné náležitosti sa vyznačujú súbežne vo viacerých jazykoch (tzv. „viacjazyčná zmenka“). V prípade dvojajazyčného alebo viacjazyčného textu na zmenke je potrebné, aby všetky podstatné náležitosti na zmenke boli uvedené úplne v každom jazyku a aby si vzájomne neodporovali. Z normatívneho textu zákona zmenkového a šekového vyplýva, že pokiaľ sa účastník rozhodol spísať zmenku (jej podstatné náležitosti) vo viacerých jazykoch, je potrebné, aby sa mohla listina v každom jazyku čítať ako zmenka s podstatnými náležitosťami. Rovnaká je situácia, ak sú podstatné náležitosti uvedené v jednom jazyku

⁵ JABLONKA, B., 2017. *Zákon zmenkový a šekový – komentár*, s. 20.

⁶ § 35 ods. 1 zákona č. 40/64 Zb. *Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov*.

⁷ *Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obo 21/2012 z 31.7.2012*.

⁸ *Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obdo/27/2021 z 26. októbra 2022*.

(napr. v slovenčine), ale v porovnaní s iným jazykom (napr. s angličtinou) sú vo vzájomnom rozpore (napr. zo slovenského jazyka vyplýva, že ide o vlastnú zmenku, ale z anglického jazyka vyplýva, že ide o cudziu zmenku).

V aplikačnej praxi častejšie dochádza k vystavovaniu cudzej zmenky, ktorá najčastejšie plní úlohu zabezpečovacieho a platobného prostriedku. Vtedy osobu, proti ktorej smeruje príkaz vystaviteľa na zaplatenie zmenkovej sumy, označujeme ako zmenečníka, pokiaľ vystavenú cudziu zmenku prijme.

Na listine musí byť označenie, že ide o zmenku, pričom označenie „zmenka“ musí byť súčasťou textu zmenkového vyhlásenia. Samotné slovo „zmenka“ len v nadpise listiny bez toho, aby bolo zahrnuté do textu listiny, nestačí. Jablonka uvádza, že „slovo „zmenka“ bolo napísané samostatne hrubým písmom vo formáte väčšom ako ostatný text listiny, pričom pod slovom „zmenka“ boli uvedené ďalšie náležitosti, a to dátum vystavenia, miesto vystavenia a až následne bol samostatne uvedený bezpodmienečný príkaz. Takýto prípad možno vyhodnotiť len tak, že nejde o zmenku, pretože na listine absentuje v bezpodmienečnom príkaze podstatná náležitosť, a to slovo „zmenka“. V tomto je výklad v duchu rigor cambialis vysoko striktný. Slovo „zmenka“ musí byť vyjadrené v jazyku, v ktorom je listina napísaná.“⁹

Z uvedeného vyplýva, že slovo „zmenka“ v kontexte všetkých podstatných (esenciálnych) náležitostí na zmenke musí byť vyjadrené v jednom a tom istom jazyku. Akcidentálne náležitosti na zmenke (napr. doložka *sine obligo*) alebo ďalšie údaje na zmenke (napr. údaj *per aval*) – či už na líci, alebo na rube, nemusia byť vyjadrené v tom istom jazyku ako podstatné náležitosti. Zvyčajne sa ďalšie údaje na zmenke (prehlásenie avalistu alebo indosament) alebo niektoré vedľajšie náležitosti vyjadrujú dokonca v latinčine (napr. doložka *sine obligo* alebo údaj *per aval*).¹⁰

Cudzia zmenka obsahuje bezpodmienečný príkaz na zaplatenie v zmenke určenej číselnej sumy, čo je jej základným znakom. Vystaviteľ zmenky žiada tretiu osobu, zmenečníka, aby zaplatil zmenkovú sumu osobe, ktorej zmenku po jej vystavení odovzdá. Uvedenie osoby zmenečníka je ďalšou povinnou náležitosťou zmenky. Špecifickým typom cudzej zmenky je tzv. zastretá vlastná zmenka. Ide o situáciu, keď zmenečník a vystaviteľ je jedna a tá istá osoba. V tomto prípade vystaviteľ prikazuje sám sebe zaplatiť zmenkovú sumu. Nastáva v tomto prípade splynutie (konsolidácia), keď práva a povinnosti zmenečníka a vystaviteľa sú integrované v jednom subjekte zmenkového vzťahu.

Zmenečníkom je spravidla subjekt, ktorý má dlh voči vystaviteľovi zmenky a splnením príkazu na zaplatenie zmenkovej sumy osobe - remitentovi v prospech, ktorej je vystavená, splní svoj dlh voči vystaviteľovi zmenky. Zmenečníkom môže byť fyzická, ale aj právnická osoba. Samotné uvedenie mena a priezviska (obchodného mena) zmenečníka v zmenke ešte nezakladá jeho povinnosť zaplatiť zmenkovú sumu, tá vzniká až prijatím záväzku zaplatiť, prejavom vyjadreným podpisom pripojeným k svojmu menu na zmenke.

Treba si uvedomiť, že zmenečník bez toho, aby zmenku akceptoval, nie je zmenkovo zaviazaný. Zmenečník sa stane zmenkovo zaviazaný až prijatím zmenky (akceptáciou). Podstata cudzej zmenky totiž spočíva v tom, že vystaviteľ prikazuje cudzej tretej osobe zaplatiť určitú zmenkovú sumu remitentovi. V civilnom práve platí princíp, že nikto nemôže iného bez jeho prejavu vôle zaviazať k plneniu žiadnej povinnosti. Uvedený princíp sa odzrkadlil v zmenkovom práve v tom, že vystaviteľ nemôže bez súhlasného prejavu vôle zaviazať zmenečníka k plneniu len tým, že ho na cudzej zmenke označí ako zmenečníka a prikáže mu plniť.

⁹ JABLONKA, B., 2017. *Zákon zmenkový a šekový – komentár*, s. 14–15.

¹⁰ Tamtiež s. 15

Zmenka, v ktorej absentujú vyplnené všetky údaje a tieto údaje môže vlastník zmenky vyplniť na základe vyplňovacieho práva podľa vlastného uváženia a potreby, je označovaná ako blankozmenka. Blankozmenka je definovaná ako „listina s neúplným obsahom, ktorá bola emitovaná s tým, že bude dodatočne doplnená na úplnú zmenku a na ktorej doplnenie udelil zhotoviteľ nadobúdateľovi vyplňovacie právo. Prípadne ako listina, ktorá je zámerne, podľa „dohody“, vystavená v neúplnej podobe preto, aby sa po neskoršom doplnení inou osobou než tou, ktorá túto listinu vystavuje, stala zmenkou úplnou.“¹¹ Je tiež potrebné, aby na listine zmenky bola súčasne s číselným údajom hodnoty zmenky uvedená aj mena, v akej sa má zmenka plniť. Nemusí vždy ísť len o euromenu. Spôsob určenia meny bude závisieť od dohody zmluvných strán.¹²

2 Možnosti zabezpečenia záväzku zmenkou

Zabezpečovacia zmenka plní svoju funkciu najmä v prípade, keď zmenkou zabezpečený záväzok nebude riadne a včas dlžníkom splnený. V tomto prípade zmenka slúži veriteľovi ako prostriedok, ktorý smeruje k náhradnému uspokojeniu veriteľovej pohľadávky, ak jeho pohľadávku dlžník nesplnil riadne.

Výhody pre dlžníka:

- Zmenka je nástroj, ktorý umožňuje obchodovať aj v čase dočasnej nesolventnosti.

Výhody pre veriteľa:

- Ak banka zmenku odkúpi (eskontuje), získava jej vlastníctvo a predkladá ju dlžníkovi k preplateniu.

Veriteľ, ktorý má v rukách dlžníkom podpísanú zmenku, ňou môže platiť finančné záväzky vlastnému dodávateľovi tým, že prevedie túto zmenku na neho; dlžník potom spláca svoj záväzok priamo jeho veriteľovi. Ak dlžník nezaplatí svoj záväzok v termíne určenom na zmenke, je vymáhanie oveľa jednoduchšie než pri poskytnutí bežného úveru, pretože podpisom zmenky dlžníkom odpadá akékoľvek dokazovanie vierohodnosti záväzku a súdne žaloby vzťahujúce sa na zmenky majú pred ostatnými žalobami prednosť.

Nevýhody pre dlžníka:

- Ak okrem originálu akceptoval ešte aj duplikát zmenky a obidva tieto papiere sa dostali do obehu a boli predložené k preplateniu.

Nevýhody pre veriteľa:

- Sú to dôsledky spojené nie s vystavením zmenky, ale s jej existenciou. Dochádza k tomu, keď dlžník nemôže alebo nechce zaplatiť. Tu je riziko v predĺžení doby splatnosti alebo v definitívnom odmietnutí platenia, kedy sa veriteľ musí domáhať svojej pohľadávky súdne.¹³

¹¹ SEDLAČKO, F., 2011. Blankozmenka a právo na jej vyplnenie (prvá časť). In: *Bulletin Slovenskej advokátskej komory* [online]. roč. 2011, č.7-8, s. 13. [cit.14. decembra 2023]. Dostupné na internete: <https://www.sak.sk/web/sk/cms/sak/bulletin/archiv/proxy/list/form/picker/event/page/110>.

¹² § 35 ods. 1 zákona č. 40/64 Zb. *Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov*.

¹³ DROZD, M., 2023. *Zmenky pri riešení pohľadávok*. [online]. [cit.14. decembra 2023]. Dostupné na internete: Ekonomické právne informácie - Zmenky pri riešení pohľadávok; Základné operácie súvisiace so zmenkami (epi.sk).

Voľba primeraného zabezpečenia záväzkových vzťahov predpokladá znalosť osobitných právnych inštitútov, ktoré slúžia na ochranu veriteľov. Zabezpečenie sa uskutočňuje prostredníctvom viacerých právnych prostriedkov zabezpečenia záväzkov, ktoré sa aktivizujú v okamihu, keď dlžník riadne a včas neplní svoje záväzkové povinnosti. Pôsobením osobitných zabezpečovacích prostriedkov sa realizuje nový, akcesorický zabezpečovací právny vzťah, ktorý pristupuje k pôvodnému zabezpečovanému právnemu vzťahu. Cieľom právnych prostriedkov zabezpečenia záväzkov je posilniť postavenie veriteľa a tým zabezpečiť splnenie jeho pohľadávky. Zabezpečovacie prostriedky plnia funkciu preventívnu, zabezpečovaciú, uhradzovaciú a niektoré aj represívnu.¹⁴ Niektoré zabezpečovacie inštitúty sa nachádzajú aj v osobitných právnych predpisoch (napr. záložné právo k cenným papierom v zákone o cenných papieroch). Okrem toho sa v obchodnej praxi na zabezpečenie záväzkov využívajú aj iné inštitúty (napr. akreditív, zmenka, prístupenie k dlhu).¹⁵

Zabezpečovacie inštitúty možno vymedziť ako občianskoprávne prostriedky, ktorých účelom je zvýšiť mieru istoty veriteľa na dosiahnutie plnenia od dlžníka.¹⁶ Pri zmenkových záväzkoch je zabezpečovacím inštitútom zmenkové ručenie obsiahnuté v zákone zmenkovom a šekovom, kde má zmenkové ručenie svoj právny rámec.¹⁷ Zabezpečovacia funkcia takejto zmenky spočíva v tom, že pokiaľ dlžník (najčastejšie vystaviteľ zmenky) prestane splácať svoj záväzok, je majiteľ zmenky v zmysle vyplňovacieho práva oprávnený vyplniť chýbajúce údaje na blankozmenke.

Z dikcie zákona zmenkového a šekového možno vyvodiť výsledok, že pojem zabezpečovacia zmenka vôbec neuvádza, čo evokuje záver, že ho vôbec nepozná. Zabezpečovacia zmenka plní svoju funkciu najmä v tom prípade, keď zmenkou zabezpečený záväzok nebude riadne a včas dlžníkom splnený. V tomto prípade zmenka slúži veriteľovi ako prostriedok, ktorý smeruje k náhradnému uspokojeniu veriteľovej pohľadávky, ak jeho pohľadávku dlžník nesplnil riadne. Vystavená zmenka predstavuje zabezpečovací prostriedok pre veriteľa, lebo dlžník vystavením zmenky poskytne veriteľovi prostriedok na zaplatenie peňažnej pohľadávky.¹⁸ Označenie zmenky ako zabezpečovacej deklaruje skutočnosť, že zmenka vo vzťahu k právam a povinnostiam prameniaticim z kauzálneho (nezmenkového) vzťahu je určená na zabezpečenie týchto práv a povinností. Nejde teda o označenie zvláštneho druhu zmenky, ale o označenie funkčného vzťahu danej zmenky k iným právam a povinnostiam.¹⁹

Najväčší prínos, ktorý veriteľovi prináša zabezpečovacia zmenka, je v procesných pravidlách dokazovania v zmenkovom konaní. Zmenka totiž prenáša dôkazné bremeno z navrhovateľa na odporcu. Je na dlžníkovi, aby sa dovoľával prípadných nedostatkov. Pokiaľ námietky nevznesie, musí zmenku zaplatiť. Platí, že ten, kto má zmenku v rukách, má v zásade nespornú pohľadávku. To, že navrhovateľ takúto pohľadávku nemá, musí vyvrátiť odporca, ktorý v tomto smere nesie dôkazné bremeno. V prípade uplatňovania nárokov

¹⁴ VETERNÍKOVÁ, M. a kol., 2017. *Základy obchodného práva pre ekonómov*, s. 185.

¹⁵ VETERNÍKOVÁ, M. a kol., 2017. *Základy obchodného práva pre ekonómov*, s. 186.

¹⁶ DUFALOVÁ, L., KRIŽAN, M. a V. SKORKOVÁ., 2021. *Repetitórium občianskeho práva hmotného*, s. 167.

¹⁷ Čl. I, § 30–32 zákona č. 191/1950 Zb. *Zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov*.

¹⁸ ŠKRINÁR, A., NEVOLNÁ, Z. et al., 2012. *Obchodné právo 2. vydanie*, s. 357.

¹⁹ KOVAŘÍK, Z., 2002. *Směnka jako zajištění*, s. 3.

z kauzálneho vzťahu navrhovateľ takúto výhodu prenesenia dôkazného bremena na odporcu nemá.²⁰

Dohoda o zabezpečení pohľadávky zmenkou určuje najmä, aká povinnosť je týmto spôsobom zabezpečená. Pokiaľ je táto povinnosť splnená, nemal by podľa zmluvy veriteľ mať právo zmenku použiť. Tiež by nemal bez dohody s dlžníkom mať kruciálne podľa zmluvy právo použiť zmenku na zabezpečenie inej povinnosti, než ako bolo dohodnuté, aj keď by mal dlžník voči nemu iné splatné dlhy. Takáto zmluva nie je ako samostatný zmluvný typ upravená ani v Občianskom, ani v Obchodnom zákonníku, a preto sa jedná o nepomenovanú (inominátnu) zmluvu. Pokiaľ ide o to, či je takáto zmluva občianskoprávnou alebo obchodnoprávnou, potom v prípade zabezpečovacej zmenky možno s poukazom na ustanovenie § 261 ods. 7 Obchodného zákonníka konštatovať, že ide o obchodnoprávnú zmluvu. Zmenková zmluva alebo dohoda o zabezpečení zmenkou ako inomínatny zmluvný typ nemá žiadne obligatórne požiadavky týkajúce sa formy danej zmluvy. Vo väčšine prípadov sa dohoda o zabezpečení zmenkou uzatvára len neformálnou ústnou dohodou. V praxi bánk, leasingových spoločností a iných finančných inštitúcií sa častejšie možno stretnúť so zakomponovaním dohody o zabezpečení zmenkou priamo do textu hlavného zmluvného vzťahu.²¹

Zmenkový záväzkový vzťah má v zmysle ustálenej judikatúry osobitný charakter, pričom podporne možno na tento záväzkový vzťah použiť len ustanovenia Občianskeho zákonníka, nie Obchodného zákonníka, ako to v zjednocujúcom stanovisku judikoval Najvyšší súd SR. *„Zmenkový vzťah má osobitný charakter, ktorého právny základ spočíva v skriptuálnom akte – zmenke, a nie v zmluve. Pravdou je, že aj do zmenkových vzťahov vstupujú podnikatelia, ako aj nepodnikatelia, avšak zo samotnej zmenky nie je možné určiť, aký charakter má právny vzťah pri vzniku záväzkového vzťahu. Znamená to, že zo samotnej zmenky nie je možné určiť, či záväzkový vzťah súvisí, resp. nesúvisí s podnikateľskou činnosťou, čo je ďalšie kritérium pre určenie relatívneho obchodného vzťahu v zmysle ust. § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka. V zmenkovom právnom vzťahu majúcom pôvod v abstraktnom cennom papiere teda uvedené kritérium logicky nie je možné zistiť. Z tohto dôvodu sa odborná literatúra i judikatúra priklonili k záveru, že na samotné zmenkové vzťahy je možné aplikovať podporne len Občiansky zákonník, a nie Obchodný zákonník. Vzhľadom na neaplikovateľnosť Obchodného zákonníka na právne vzťahy vyplývajúce zo samotnej zmenky, nie je potom možné hovoriť ani o relatívnej neplatnosti v zmenkovoprávných vzťahoch v zmysle § 267 ods. 1 Obchodného zákonníka.“*²²

K listine blankozmenky musí byť dohodou zriadené zmenkové vyplňovacie právo. Nejde o právo spojené listinou blankozmenky, ktoré by bolo do blankozmenky priamo inkorporované. Ide o právo všeobecno-záväzkovej povahy, ktoré má však vo vzťahu k blankozmenke akcesorickú povahu. Nemôže totiž existovať samostatne, ale vždy sa musí vzťahovať ku konkrétnej blankozmenke. Nemožno samostatne disponovať napr. zabezpečovacím právom bez toho, aby sa disponovalo aj s listinou blankozmenky, ku ktorej sa vzťahuje.²³ Z dikcie zákona zmenkového a šekového vyplýva, že ani samotné nesprávne

²⁰ HOLUB, D., 2016. Zabezpečovacie zmenky. In: *Studia commercialia Bratislavensia 2016* [online]. s. 120. [cit.14. decembra 2023]. Dostupné na internete: <https://of.euba.sk/www-write/files/veda-vyskum/scb/vydane-cisla/2016-02/scb0216-holub.pdf>.

²¹ HOLUB, D., 2016. Zabezpečovacie zmenky. In: *Studia commercialia Bratislavensia 2016* [online]. s. 120. [cit.14. decembra 2023]. Dostupné na internete: <https://of.euba.sk/www-write/files/veda-vyskum/scb/vydane-cisla/2016-02/scb0216-holub.pdf>.

²² *Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 24.05.2012 sp. zn. I ObdoV/31/2010.*

²³ KOVAŘÍK, Z., 2002. *Směnka jako zajištění*, s. 77.

vyplnenie blankozmenky nespôsobuje jej neplatnosť²⁴ okrem absencie údajov taxatívne uvedených v čl. I v ustanoveniach § 1 a § 75 zákona zmenkového a šekového. Nesprávne vyplnenie blankozmenky je možné konvalidovať liberačnými dôvodmi, medzi ktoré zákonodarca zaraďuje nenadobudnutie majiteľa zmenky *bona fide*, alebo sa pri nadobúdaní zmenky previnil hrubou nedbanlivosťou.²⁵ Vtedy je povinný zmenku vydať oprávnenému majiteľovi.²⁶ Zlomyselne koná typicky ten, kto vedel o dohode o vyplňovacom oprávnení, s ktorou je text zmenky v rozpore, a napriek tomu zmenku nadobudol. Čo sa týka hrubej nedbanlivosti, je nutné vzťahovať ju na úsilie, ktoré možno po tom, kto hodlá blankozmenku získať, požadovať ohľadom zisťovania pomerov listiny a spôsobu jej doplnenia.²⁷ V prípade, ak by nešlo o konanie kulpózne, ale by už išlo o jasný zámer (komisívne konanie) nesprávneho doplnenia blankozmenky na škodu dlžníka nie nepatrnú, takého konanie by už bolo možné posudzovať ako protiprávne.²⁸

Z hľadiska obsahovej, resp. vzhľadovej stránky, je relevantnou skutočnosťou otázka, či v čase predloženia zmenky boli následne zachované pôvodné dojednania, ktoré sú premietnuté do už doplnenej pôvodnej blankozmenky. Takého zistenie predstavuje objektívnu skutočnosť, verifikovateľnú pomerne jednoducho zrakom, vychádzajúcu zo subjektívneho prejavu vôle vlastníka zmenky, ktorý krucially doplnil číselný údaj zmenkovej sumy. V prípade, že sa na zmenkovej listine nachádza iná suma (pôjde o vyššiu sumu), než suma, ktorá bola pôvodne dojednaná, pôjde o odchylenie od pôvodnej dohody. Teda pôjde o porušenie zásady *pacta sunt servanda*. Nedodržanie dohody pri vyplnení údaje sumy na zmenkovej listine dáva možnosť uspieť pri podaní námietky nesprávneho vyplnenia blankozmenky. Pokiaľ bude blankozmenka v časti zmenkovej sumy podvyplnená, neprináleží dlžníkovi námietka nesprávneho vyplnenia vôbec, pretože zmenkový veriteľ požaduje menej, než na čo má reálny nárok. Zákon v žiadnom ustanovení nebráni tomu, aby veriteľ vykonal svoje vyplňovacie oprávnenie iba čiastočne. Doplnením na nižšiu sumu navyše vyplňovacie právo v konzumovanej časti zaniká. Vo zvyšnej, nedoplnenej časti peňažnej pohľadávky, je veriteľ odkázaný na uplatnenie iného právneho titulu, prípadne vyplnenie inej zmenky, pokiaľ je na to zmluvne oprávnený.²⁹

Zákonodarca nešpecifikuje spôsob a výslovne ponecháva bez povšimnutia otázku, ako a kým k vyplneniu došlo. Rozhodný je iba konečný obsah uplatnenej zmenky. Aby bolo vôbec možné uvažovať o neoprávnenom vyplnení blankozmenky, porušenie zmluvy o vyplňovanom oprávnení musí nevyhnutne vyplývať z textu zmenkovej listiny, *ergo* excesný zápis musí byť na zmenke.³⁰ Pre platnosť zmenky je potrebné v prípade, ak táto bude vystavená na právnickú osobu, aby bolo obligatórne na zmenke uvedené obchodné meno právnickej osoby³¹ a kumulatívne aj meno osoby oprávanej za právnickú osobu konať alebo inej na tento úkon splnomocnenej osoby³² tak, aby zo signácie bolo zrejmé, že ide o konanie

²⁴ Čl. I § 2 ods. 1, § 76 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb. Zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov.

²⁵ Čl. I § 10 zákona č. 191/1950 Zb. Zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov.

²⁶ Čl. I § 16 ods. 2 zákona č. 191/1950 Zb. Zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov.

²⁷ KOVAŘÍK, Z., 2002. Směnka jako zaištění, s. 67.

²⁸ § 8 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

²⁹ SEDLAČKO, F., 2011. Blankozmenka a právo na jej vyplnenie (druhá časť). In: *Bulletin Slovenskej advokátskej komory* [online]. roč. 2011, č. 9, s. 9. [cit.14. decembra 2023]. Dostupné na internete: <https://www.sak.sk/web/sk/cms/sak/bulletin/archiv/proxy/list/form/picker/event/page/110>.

³⁰ SEDLAČKO, F., 2011. Blankozmenka a právo na jej vyplnenie (druhá časť). In: *Bulletin Slovenskej advokátskej komory* [online]. roč. 2011, č. 9, s. 9. [cit.14. decembra 2023]. Dostupné na internete: <https://www.sak.sk/web/sk/cms/sak/bulletin/archiv/proxy/list/form/picker/event/page/110>.

³¹ § 8 zákona č. 513/91 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

³² § 13 ods. 1 zákona č. 513/91 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

za právnickú osobu a nie za osobu, ktorá signáciu na zmenke vykonala. Takýto právny názor ekvivalentne uvádza Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí zo dňa 29.01.2019, v ktorom uvádza, že „v mene právnickej osoby koná štatutárny orgán alebo za ňu koná zástupca. Na to, aby išlo o podpis právnickej osoby na zmenke, musí byť popri vlastnoručnom podpise osoby konajúcej v mene právnickej osoby uvedené označenie právnickej osoby. Podpis právnickej osoby teda z podstaty veci pozostáva z dvoch zložiek, a to označenia právnickej osoby minimálne jej názvom a podpisu osoby oprávnenej v jej mene konať. Pri podpisovaní zmieniek právnickými osobami je nevyhnutné, aby z podpisu na zmenke jednoznačne vyplývalo, že ide o konanie v mene (alebo za) právnickej osoby. V mene právnickej osoby koná štatutárny orgán. Je potrebné, aby pri svojom podpise zároveň uviedol názov právnickej osoby, v mene ktorej koná. Ak za právnickú osobu koná zákonný zástupca (napr. v zmysle § 15 ObZ) alebo splnomocnenec na základe plnej moci, je potrebné, aby pri svojom podpise uviedol názov právnickej osoby, za ktorú koná. Pri absencii označenia právnickej osoby nie je právnická osoba z takéhoto zmenkovo-právneho úkonu zviazaná. Pokiaľ uvedie konajúca osoba bez ďalšieho len svoj podpis, bude z takéhoto konania zviazaná ako fyzická osoba v zmysle čl. I § 8 ZZŠ.(....).“³³

Blankozmenka môže v praxi slúžiť na zabezpečenie istiny z kauzálneho vzťahu, ako aj úrokov, zmluvných pokút, preukázateľne vynaložených nákladov a pod. Je na dohode zmluvných strán, čo budú brať ako blankozmenkou zabezpečovanú pohľadávku podľa dohody o vyplňovacom práve k blankozmenke.³⁴ Majiteľ blankozmenky pritom nemôže byť nijako nútený blankozmenku vyplniť a je celkom na jeho vôli, či listinu ponechá v jej nedokonalnej blanko podobe alebo ju premení na platnú zmenku. Nevyplnenie blankozmenky majúcej zabezpečovaciu funkciu takisto nemožno spájať s akýmikoľvek negatívnymi dopadmi na možnosť domáhania sa plnenia priamo z kauzálneho vzťahu. V tejto súvislosti však platí, že ak sa majiteľ blankozmenky dostane do situácie, keď budú splnené všetky predpoklady a podmienky na vyplnenie blankozmenky, je pravdepodobné, že toto aj využije a pristúpi k vyplneniu blankozmenky. Blankozmenka totiž ako zabezpečovací inštitút je prostriedkom urýchlenia a zjednodušenia vymáhania pohľadávky veriteľa. Vymáhanie pohľadávky zo zmenky prináša veriteľovi oproti vymáhaniu pohľadávky z kauzálneho vzťahu výhodnejšie hmotnoprávne, ako aj procesné postavenie.³⁵

Napriek tomu, že vyplňovacie oprávnenie nepodlieha úprave zmenkového práva, účelom a zmyslom jeho výkonu je vznik úplnej zmenky. V absolútnom záujme platnosti doplnením vytvorenej zmenkovej listiny je teda jej bezprostredný súlad s príslušnými ustanoveniami zákona zmenkového a šekového. Osoba oprávnená blankozmenku vyplniť musí dbať nielen na dodržiavanie zmluvy o vyplňovacom práve, v záujme nárokov na vyplnenie zo zmenky, ale aj na zachovanie normatívu zákona zmenkového a šekového v záujme platnosti dotváranej sukcesie zmenky. Exces v rovine zmenkového práva by mohol mať za následok neplatnosť zmenky aj pri formálnom postupe v zmysle zmluvy.³⁶ Zabezpečovacia funkcia takejto zmenky spočíva v tom, že pokiaľ dlžník (najčastejšie vystaviteľ zmenky) prestane splácať svoj záväzok, je majiteľ zmenky v zmysle vyplňovacieho práva oprávnený vyplniť chýbajúce údaje na blankozmenke. Doplnením týchto údajov sa

³³ Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obdo/38/2018 z 29.1.2019.

³⁴ KOVAŘÍK, Z., 2002. *Směnka jako zajištění*, s. 52.

³⁵ HOLUB, D., 2016. Zabezpečovacie zmenky. In: *Studia commercialia Bratislavensia* 2016 [online]. s. 124. [cit.14. decembra 2023]. Dostupné na internete:<https://of.euba.sk/www-write/files/veda-vyskum/scb/vydane-cisla/2016-02/scb0216-holub.pdf>.

³⁶ SEDLAČKO, F., 2011. Blankozmenka a právo na jej vyplnenie (prvá časť). In: *Bulletin Slovenskej advokátskej komory* [online]. roč. 2011, č. 7-8, s. 16. [cit.14. decembra 2023]. Dostupné na internete: <https://www.sak.sk/web/sk/cms/sak/bulletin/archiv/proxy/list/form/picker/event/page/110>.

z nej stáva úplná, riadna zmenka.³⁷ Takýto záver judikoval Najvyšší súd SR, keď v rozhodnutí zo dňa 22.10.2008 uviedol, že „blankozmenka bola vystavená bez protestu. Blankozmenka je listina, z ktorej musí byť nepochybné, že sa má stať zmenkou po vyplnení niektorých údajov. Sporové strany podpísali listinu, ktorá vyhovovala ako zmenka. Vyplnením blankozmenky sa stáva skutočnou zmenkou. Predmetná zmenka má náležitosti vlastnej zmenky (§ 75 zákona zmenkového a šekového). Zmenku navrhovateľ vyplnil v súlade s vyplňovacím právom (vyplňovacie vyhlásenie zo dňa 04. 04. 2002 bod 3). Odporca nepreukázal a ani nenamietal nesprávny postup remitenta pri vyplňovaní zmenky. Odporca ako dlžník, ktorý podpísal blankozmenku pred jej doplnením, stáva sa vyplnením zmenky zmenkovým dlžníkom s účinkom ex tunc od vydania listiny. Z povahy zmenky ako abstraktného a nesporného záväzku vyplýva, že majiteľ zmenky nemusí pri jej predložení k zaplateniu, prípadne vymáhaníu, preukazovať, že mu odporca (povinný) zmenkovú sumu aj skutočne dlhuje. Z ustanovenia § 17 zák. č. 191/1950 Zb. síce vyplýva, že kto je žalovaný (povinný) zo zmenky, môže vznášať (robiť) proti zmenkovému nároku určité námietky, je však na ňom, aby oprávnenosť týchto námietok preukázal. Dôkazné bremeno teda spočíva na odporcovi (povinnom) a nie na navrhovateľovi (oprávnenom). Pokiaľ povinný dôkazné bremeno neunesie, bude nútený podľa zmenky plniť.“³⁸

Na zabezpečenie záväzku môže dochádzať k zmene subjektov záväzku v osobe veriteľa alebo dlžníka, kedy banka alebo pobočka zahraničnej banky je oprávnená vydať zmenku, ktorá môže byť vystavená na tretiu osobu alebo na seba znejúcu na plnenie cenných papierov bez toho, že by v nej uviedla dôvod záväzku.³⁹ Takáto zmenka vydaná peňažným ústavom je prevoditeľná na inú osobu. Ak je vystavená na rad prevádza sa rubopisom.⁴⁰ Rubopis sa neprijíma žiadnym osobitným úkonom, ako by mohlo vyplývať z pomerne nepresnej zákonnej formulácie. Prijíma sa iba samotná poukážka na cenné papiere, a to v právnom režime osobitných predpisov o zmenkách.⁴¹

Z danej úpravy predovšetkým vyplýva, že prijatie sa píše na zmenku (na poukážku) a vyjadruje sa slovom „prijaté“ alebo iným slovom podobného významu. Na prijatie zmenky stačí podpis zmenečníka na líci zmenky (podpis osoby, na ktorú bola poukážka vystavená). Prijatie musí byť bezpodmienečné, aj keď môže byť obmedzené na časť zmenkovej sumy (na časť z celkového rozsahu poukazovaných cenných papierov). Preškrtnutie prijatia pred vrátením zmenky (poukážky) platí za odopretie prijatia. Rubopis musí byť bezpodmienečný. Iba čiastočný rubopis je nulitný. Rubopis sa píše na (zmenku) alebo na list s ňou spojený, tzv. alonž. V praxi sa uplatňuje úzus, že rubopis sa píše na zadnú stranu listiny (na „rub“, *in dorso*), aj keď zákon to, s výnimkou blankoindosamentu, výslovne nevyžaduje. Rubopis podpisuje prevádzajúci ako tzv. indosant. Samotný indosament môže byť vyplnený, s uvedením osoby nadobúdateľa ako tzv. indosatára alebo nevyplnený (blankoindosament). Blankoindosament môže spočívať iba v podpise indosanta na rube listiny. Po indosamente je osobou oprávnenou z poukážky na cenné papiere indosatár alebo osoba, ktorej bola odovzdaná poukážka opatrená blankoindosamentom; pričom takýto držiteľ môže za účelom uplatnenia subjektívnych práv indosament vyplniť svojím menom alebo menom niekoho iného, poukážku ďalej indosovať blankoindosamentom alebo na určitú osobu, prípadne ju

³⁷ PAVLÍK, J., 2018. Zabezpečovacie inštitúty v obchodných záväzkových vzťahoch. In: MRÁZOVÁ, Z. Ochrana práv veriteľov v obchodných záväzkových vzťahoch Zborník príspevkov z V. študentského sympózia z obchodného práva konaného v dňoch 30. novembra – 1. decembra 2017. [online]. s.14. [cit.14. decembra 2023]. Dostupné na internete: https://www.upjs.sk/public/media/17624/zbornik_59.pdf.

³⁸ Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Obo 3/2008 z 22.10.2008.

³⁹ § 540 zákona č. 40/64 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.

⁴⁰ Čl. I § 21-29 zákona č. 191/1950 Zb. Zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov.

⁴¹ Čl. I § 21-29 zákona č. 191/1950 Zb. Zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov.

odovzdať tretej osobe bez vyplnenia blankoindosamentu, resp. jej indosovania. O tom, kto disponuje poukážkou platí, že je jej riadnym majiteľom, pokiaľ preukáže svoje právo nepretržitým radom indosamentov, a to aj vtedy, ak je posledným z nich blankoindosament. Ďalším pravidlom je, že pokiaľ dôjde k strate poukážky, nie je jej nový majiteľ, ktorý preukáže svoje právo vyššie uvedeným spôsobom, povinný vydať poukážku, ibaže by ju nadobudol v zlej viere, alebo by sa pri nadobúdaní poukážky previnil hrubou nedbanlivosťou.

Záver

Z citovaného zákona vyplýva prevažná kogentnosť jeho jednotlivých ustanovení. Všeobecne je zákon odborníkmi charakterizovaný zásadou *rigor cambialis*. Striktne dodržiavanie jeho ustanovení je vyjadrené obligatórnym označením „zmenka“ na listine zmenky aj v samotnom texte. V prípade absencie takého označenia sa zmenka stáva neplatnou. Zákon zmenkový a šekový predpisuje formu zmenky, ktorá musí byť obligatórne listinná. Zachovanie listinnej podoby zostáva nezmenené aj v súčasnej dobe komunikačných a informačných technológií, keď sa už bežne používajú listiny v elektronickej podobe signované zaručeným elektronickým podpisom. Celý text zmenky musí byť uvedený v jednom jazyku. Je možné vystaviť zmenky viacjazyčné, kde sa vyžaduje, aby celý text na zmenkovej listine bol doslovne preložený aj do jazyka, ktorý sa na zmenke použije. Ak by niektoré slovo bolo nesprávne preložené a prekladom by sa zmenil význam slova, takáto zmenka, by už bola neplatná. Domnievame sa, že ak by pri prekladaní textu došlo len k malým gramatickým chybám, kde by význam slova zostal zachovaný, a nezmenil by sa význam slova, ktoré by v kontexte ďalších slov už poskytovali ucelený význam, takto vystavená zmenka by mohla byť považovaná za platnú. Na zmenke sa okrem toho pri číselnom resp. slovnom vyjadrení zmenkovej sumy vyžaduje, aby bola za sumou stanovená aj mena, v ktorej sa má zmenka plniť. Nevyžaduje sa obligatórne na zmenkovej listine uvádzať menu euro.

Osobitný spôsob zabezpečenia pohľadávky predstavuje blankozmenka. Blankozmenka je úmyselne vydaná jej vystaviteľom v nekompletnom stave s tým, že jej nadobúdateľ na doplnenie zatiaľ nevyplnených náležitostí uzatvára dohodu o zmenkovom vyplňovacom práve, ktoré určuje, kto, kedy a akým spôsobom môže obsah blankozmenky doplniť. Blankozmenka nie je ešte skutočnou zmenkou, ale len jej zárodokom, resp. vývojovou etapou konečnej zmenky. Až po jej riadnom a správnom vyplnení sa blankozmenka zmení na úplnú zmenku, a teda až týmto okamihom sa stáva uplatniteľným zabezpečovacím a platobným nástrojom.

Previesť zmenku „na rad“ formou postúpenia pohľadávky zo zmenky podľa ustanovenia § 524 a nasl. Občianskeho zákonníka, prípadne inou formou než rubopisom v zmysle súčasnej právnej úpravy nie je možné, čo vyplýva zo znenia ustanovenia § 18 zákona č. 600/1992 Zb. o cenných papieroch v znení jeho noviel.

Literatúra

Knižné publikácie a monografie

DUFALOVÁ, L., KRIŽAN, M. a V. SKORKOVÁ, 2021. *Repetitórium občianskeho práva hmotného. Tretie doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava: IURIS LIBRI s. r. o. 280 s. ISBN: 978-80-89653-46-7.

GREGUŠOVÁ, D. a T. PERÁČEK, 2015. *Obchodné právo pre manažérov*. Bratislava: Univerzita Komenského. 170 s. ISBN: 978-80-223-3861-5.

- JABLONKA, B., 2017. *Zákon zmenkový a šekový – komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer s.r.o. 296 s. 978-80-8168-721-1.
- KOVAŘÍK, Z., 2002. *Směnka jako zajištění*. Praha: C. H. Beck. 96 s. ISBN 8071797855.
- PATAKYOVÁ, M. a kol., 2016. *Obchodný zákonník: komentár*. 5. vydanie. Bratislava: C. H. Beck. 1691 s. ISBN 978-80-89603-46-6.
- ŠKRINÁR, A., NEVOLNÁ, Z. et al., 2012. *Obchodné právo 2. vydanie*. Plzeň: Aleš Čeněk. 400 s. ISBN 978-80-7380-365-0.
- ŠTEVČEK, M. a kol., 2019. *Občiansky zákonník II. 2. vydanie. Komentár*. Praha: C. H. Beck. 3344 s. ISBN 978-80-7400-770-5.
- VETERNÍKOVÁ, M. a kol., 2017. *Základy obchodného práva pre ekonómov*. Bratislava: Wolters Kluwer s.r.o. 312 s. ISBN 978-80-8168-727-3.

Internetové zdroje

- DROZD, M., 2023. *Zmenky pri riešení pohľadávok* [online]. [cit. 14. decembra 2023]. Dostupné na internete: Ekonomické právne informácie – Zmenky pri riešení pohľadávok; Základné operácie súvisiace so zmenkami (epi.sk).
- HOLUB, D., 2016. Zabezpečovacie zmenky. In: *Studia commercialia Bratislavensia 2016* [online]. Bratislava: Ekonomická univerzita 2/2016, roč. 9, č. 34, 226 s. [cit. 14. decembra 2023]. Dostupné na internete: <https://of.euba.sk/www-write/files/veda-vyskum/scb/vydane-cisla/2016-02/scb0216-holub.pdf>. ISSN 1339-308.
- PAVLÍK, J., 2018. Zabezpečovacie inštitúty v obchodných záväzkových vzťahoch. In: MRÁZOVÁ, Z. *Ochrana práv veriteľov v obchodných záväzkových vzťahoch Zborník príspevkov z V. študentského sympózia z obchodného práva konaného v dňoch 30. novembra – 1. decembra 2017*. [online]. Košice: 2018 Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 116 s. [cit. 14. decembra 2023]. ISBN 978-80-8152-628-2.
- SEDLAČKO, F., 2011. Blankozmenka a právo na jej vyplnenie (druhá časť). In: *Bulletin Slovenskej advokátskej komory*. [online]. roč. 2011, č. 9, s. 8 – 15. [cit. 14. decembra 2023]. Dostupné na internete: <https://www.sak.sk/web/sk/cms/sak/bulletin/archiv/proxy/list/form/picker/event/page/11>. ISSN 1335-1079.
- SEDLAČKO, F., 2011. Blankozmenka a právo na jej vyplnenie (prvá časť). In: *Bulletin Slovenskej advokátskej komory*. [online]. roč. 2011, č. 7 – 8, s. 12 – 19. [cit. 14. decembra 2023]. Dostupné na internete: <https://www.sak.sk/web/sk/cms/sak/bulletin/archiv/proxy/list/form/picker/event/page/11>. ISSN 1335-1079.

Judikatúra

- Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Obo 3/2008 z 22.10.2008.*
- Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obo 21/2012 z 31.7.2012.*
- Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Obdo/4/2019 z 12.6.2019.*
- Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Obdo/31/2010 z 24.5.2012*
- Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obdo/38/2018 z 29.1.2019.*
- Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obdo/27/2021 z 26. októbra 2022.*

Keywords: promissory note, application of promissory note, securing the obligation

Summary

Business relations inevitably bring with them a certain degree of risk that the obligation in question will not be fulfilled as agreed. For this reason, the legislation contains tools through which the creditor can ensure the satisfaction of their claim in an alternative way. Among the means of protection of the creditor in commercial and civil law relations, which strengthen the position of the creditor and enable them to satisfy their claim through another (secondary) obligation, in addition to the right of lien, guarantor law or contractual penalty, there is also guarantee through a promissory note as a special institution for securing the obligation.

mjr. PhDr. Mgr. Ján Šušota
Vyšetrovateľ PZ
Krajské riaditeľstvo PZ v Trenčíne
externý doktorand
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
e-mail: jan.susota@minv.sk

mjr. JUDr. Ing. Lubomír Slovák
Vyšetrovateľ PZ
Národná kriminálna agentúra PPZ
externý doktorand
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
e-mail: lubomir.slovak@minv.sk

Recenzent: doc. JUDr. Ľuboš Wäldl, PhD.